

MEMORANDUM

Inzake : St. Welzijn Zeevarenden Rotterdam: advies Maritiem Arbeidsverdrag
welzijnsvoorzieningen haven Rotterdam

Dossiernr. : 2200147

Datum : 19 augustus 2020

Inhoudsopgave

I.	Inleiding	2-3
II.	Wetgeving en Parlementaire geschiedenis	3-12
II.1	Totstandkoming en inwerkingtreding Verdrag	3-4
II.2	Algemene bepalingen Verdrag	4-6
II.3	Relevante materiële Voorschriften, Normen en Leidraden	6-11
	- Toegang tot welzijnsvoorzieningen aan wal	
II.4	Toezicht en Financiering	11
III.	Materiële vraag	12-16
IV.	Beantwoording Formele vraag	16-24
IV.1	Inleidende beschouwingen	16-20
IV.2	Ontvankelijkheid	20-25
V.	Conclusie	26-27

I. Inleiding

In opdracht voor Stichting Welzijn Zeevarenden Rotterdam is ons kantoor gevraagd om een juridische uiteenzetting te geven ten aanzien van de verantwoordelijkheid van de Staat der Nederlanden (hierna: “de Staat”) in verband met de welzijnsvoorzieningen voor zeelieden in de haven van Rotterdam.

In dit kader worden in dit memorandum meerdere rechtsvragen weergegeven en beantwoord. Deze vragen zijn te onderscheiden in vragen met een materiële en een formele component.

De materiële vraag is of de Staat zijn verplichtingen, voortvloeiende uit (Europese) wet- en regelgeving heeft geschonden door de situatie ter zake de onvoldoende welzijnsvoorzieningen voor zeevarenden als dusdanig in stand te laten.

De formele vraag is op welke manier – indien het antwoord op de materiële vraag bevestigend luidt – kan worden afgedwongen dat de Staat alsnog aan zijn verplichtingen, voortvloeiende uit (Europese) wet- en regelgeving, voldoet.

In dit memorandum zal nadrukkelijk niet worden ingegaan op de vraag of er voldoende welzijnsvoorzieningen ‘aan wal’ zijn. Het uitgangspunt is dat de voor de zeevarenden in de haven van Rotterdam aanwezige welzijnsvoorzieningen thans als onvoldoende moeten worden aangemerkt.

Dit memorandum zal hoofdzakelijk het Maritiem arbeidsverdrag uit 2006 (hierna: “het Verdrag”) behandelen.¹

---

¹ Maritiem arbeidsverdrag, 2006, Genève, 23-02-2006 / Maritime Labour Convention, 2006 (hierna in de voetnoot: “het MAV”).

Dit Verdrag is opgesteld vanwege de wens om een enkel, samenhangend instrument te creëren waarin voor zover mogelijk alle actuele normen van bestaande verdragen en aanbevelingen inzake internationale maritieme arbeid worden opgenomen, alsmede de grondbeginselen van andere internationale arbeidsverdragen.

In dit memorandum wordt eerst een inleiding gegeven over de totstandkoming van het Maritiem arbeidsverdrag en relevante wet- en regelgeving. Ten tweede zal de relevante wet- en regelgeving, welke specifiek op de casus is toegesneden, worden behandeld. Ten derde zullen de materiële- en formele vraag worden behandeld. Tot slot is aan het einde van dit memorandum een conclusie opgenomen.

II. Wetgeving en Parlementaire geschiedenis

II.1 Totstandkoming en inwerkingtreding Verdrag

In februari 2006 heeft de Internationale Arbeidsorganisatie (hierna: “IAO”) het Maritiem Arbeidsverdrag 2006 aangenomen (hierna: het “Verdrag”). Het Verdrag bevat een compilatie van verschillende oudere verdragen op dit gebied, alsmede een modernisering daarvan.² Nederland heeft sommige van de oudere verdragen geratificeerd en geïmplementeerd in de Nederlandse regelgeving, maar een aantal andere niet. Eén van de redenen waarom nog een groot aantal met name recente verdragen nog niet door Nederland is geratificeerd, is dat ervan is afgezien om ratificatie na te streven toen duidelijk werd dat het onderhavige Verdrag werd voorbereid dat voorziet in een codificatie van nagenoeg alle verdragen.

Bij Kabinetsmissive van 5 maart 2010, is bij de Raad van State ter overweging aanhangig gemaakt het voorstel van wet houdende Implementatie van het op 23 februari 2006 te

---

² Zie de preambule bij het MAV voor de ingesloten (oudere) verdragen. Het MAV vervangt 36 oudere maritieme IAO-verdragen.

Genève tot stand gekomen Maritiem Arbeidsverdrag, 2006 (Trb. 2007, 93), met memorie van toelichting.³

Op 6 juli 2010 heeft de Raad van State zijn advies uitgebracht over het wetsvoorstel tot goedkeuring van het Verdrag.⁴

Het Verdrag is uiteindelijk in Nederland op 13 december 2011 geratificeerd en op 28 augustus 2013 in werking getreden.⁵ Een groot deel van de bepalingen uit het Verdrag waren reeds – door middel van oudere verdragen – geïmplementeerd in de Nederlandse wetgeving of behoefde minimale implementatie.

II.2 Algemene bepalingen Verdrag

Het Verdrag omvat drie verschillende, maar aan elkaar gerelateerde delen: de Artikelen, de Voorschriften en de Code. De Artikelen en Voorschriften bevatten de basisrechten, – beginselen en – verplichtingen van de Leden⁶ die het Verdrag bekrachtigen. De Code bevat de nadere invulling van de uitvoering van de Voorschriften. De Code bestaat uit Deel A (dwingende normen) en Deel B (niet-dwingende leidraden).⁷

Elk Lid verplicht zich ertoe de in de voorschriften vervatte rechten en beginselen te eerbiedigen en elk voorschrift te implementeren op de in de overeenkomstige bepalingen van Deel A van de Code genoemde wijze.⁸ Bovendien moet een Lid bij de nakoming van zijn

---

³ no. 10.000564.

⁴ Kamerstukken II 2010/11, 32 534, nr. 4.

⁵ In Curacao was dit op 14-04-2015 (zie ook: <https://verdragenbank.overheid.nl/nl/Verdrag/Details/010842>).

Na 28 augustus 2013 is het Verdrag nog op bepaalde – voor de onderhavige casus punten – irrelevant gewijzigd.

⁶ De lidstaten.

⁷ Toelichting bij het MAV, art. VI lid 1 van het MAV

⁸ Elke lidstaat die het MAV heeft bekrachtigd/geratificeerd.

verplichtingen de nodige aandacht schenken aan de manier die wordt geboden in Deel B van de Code.⁹

Een Lid dat niet in staat is de rechten en beginselen op de in Deel A van de Code vervatte wijze te implementeren, kan, tenzij in dit Verdrag uitdrukkelijk anders is bepaald, Deel A implementeren door middel van bepalingen in zijn wet- en regelgeving of andere maatregelen die wezenlijk gelijkwaardig zijn aan de bepalingen van Deel A.¹⁰

De toelichting bij het Verdrag, die geen deel uitmaakt van het Verdrag, maar als algemene leidraad fungeert, geeft in lid 9 aan dat – in het kader van de flexibiliteit bij de uitvoering – deel A op een meer algemene wijze kan worden ingevuld, waardoor er meer ruimte overblijft voor de invulling van de precieze maatregelen die op nationaal niveau moeten worden genomen.

In dergelijke gevallen wordt een leidraad voor de uitvoering gegeven aan het niet-dwingende Deel B van de Code.

Op deze wijze kunnen de Leden die dit Verdrag hebben bekrachtigd zich vergewissen van het type maatregelen dat van hen kan worden verwacht uit hoofde van de overeenkomstige algemene verplichting in Deel A, alsmede welke maatregelen niet noodzakelijkerwijs vereist zijn.

Voorbeeld

Norm A4.1 verlangt bijvoorbeeld dat er op alle schepen directe toegang moet zijn tot de benodigde geneesmiddelen voor medische zorg aan boord (eerste lid, onderdeel b) en dat er een scheepsapotheek aanwezig is (vierde lid, onderdeel a). De vervulling te goeder trouw van

---

⁹ Art. VI lid 2 van het MAV.

¹⁰ Art. VI lid 3 van het MAV.

deze laatste verplichting houdt duidelijk meer in dan het eenvoudigweg op elk schip aan boord hebben van een scheepsapotheek. In de overeenkomstige leidraad B4.1.1 (vierde lid) wordt nader aangegeven wat nodig is om ervoor zorg te dragen dat de inhoud van de apotheek naar behoren wordt bewaard, gebruikt en bijgehouden.

II.3 Relevante materiële Voorschriften, Normen en Leidraden – Toegang tot welzijnsvoorzieningen aan wal

In de Voorschriften van het Verdrag luidt Titel 4. Bescherming van de gezondheid, medische zorg, welzijn en socialezekerheidsbescherming. Voorschrift 4.4 luidt: Toegang tot welzijnsvoorzieningen aan wal. Hierin wordt de toegang tot deze welzijnsvoorzieningen nader geconcretiseerd.

Voorschrift 4.4 luidt als volgt:

Doel: *Verzekeren dat zeevarenden die aan boord van een schip werkzaam zijn toegang hebben tot voorzieningen en diensten aan de wal ten behoeve van hun gezondheid en welzijn.*

1. Elk Lid draagt er zorg voor dat welzijnsvoorzieningen aan wal, indien aanwezig, gemakkelijk toegankelijk zijn. Elk Lid moet tevens de ontwikkeling van welzijnsvoorzieningen, zoals in de Code vermeld, in aangewezen havens bevorderen om zeevarenden op schepen die zich in zijn havens bevinden, toegang te verlenen tot geschikte welzijnsvoorzieningen en -diensten.
2. De verantwoordelijkheden van elk Lid met betrekking tot voorzieningen aan wal, zoals voorzieningen op het gebied van welzijn, cultuur, recreatie en informatie en diensten, zijn vervat in de Code.

De bijbehorende norm (A4.4) luidt:

1. Elk Lid vereist, wanneer op zijn grondgebied welzijnsvoorzieningen bestaan, dat deze beschikbaar zijn voor gebruik door alle zeevarenden, ongeacht nationaliteit, ras, huidskleur,

geslacht, godsdienst, politieke overtuiging of sociale achtergrond en ongeacht de vlaggenstaat van het schip waarop zij zijn tewerkgesteld, zijn aangesteld of werkzaam zijn.

2. Elk Lid moet de ontwikkeling van welzijnsvoorzieningen in daartoe geschikte havens van het land bevorderen en, na overleg met de betrokken organisaties van reders en zeevarenden, vaststellen welke havens als geschikt moeten worden aangemerkt.

3. Elk Lid moet de instelling van welzijnsraden bevorderen die de welzijnsvoorzieningen en -diensten regelmatig doorlichten om te waarborgen dat deze geschikt blijven gelet op de veranderingen in de behoeften van zeevarenden voortvloeiend uit technische, bedrijfsmatige en andere ontwikkelingen in de scheepvaartsector.

De leidraden B.4.4 – Toegang tot welzijnsvoorzieningen aan wal en B4.4.1 – Verantwoordelijkheden van Leden geven nadere invulling aan de A4.4 norm:

1. Elk Lid zou :

a. maatregelen moeten treffen om te garanderen dat voor zeevarenden in aangewezen aanloophavens geschikte welzijnsvoorzieningen en -diensten beschikbaar zijn en dat zeevarenden adequate bescherming wordt geboden bij de uitoefening van hun beroep; en

b. bij de uitvoering van deze maatregelen rekening moeten houden met de bijzondere behoeften van zeevarenden wat betreft hun veiligheid, gezondheid en recreatie, met name in het buitenland en bij het binnenvaren van oorlogsgebieden.

2. In de maatregelen voor het toezicht op welzijnsvoorzieningen en -diensten zou deelname van de betrokken representatieve organisaties van reders en van zeevarenden moeten zijn geregeld.

3. Elk Lid zou maatregelen moeten treffen gericht op het bespoedigen van de vrije verspreiding tussen schepen, centrale bevoorradingsorganen en welzijnsinstanties van welzijnsmaterialen zoals films, boeken, kranten en sportbenodigdheden voor gebruik door zeevarenden aan boord van hun schepen en in welzijncentra aan de wal.

4. De Leden zouden met elkaar moeten samenwerken om het welzijn van zeevarenden op zee en in de havens te bevorderen. Deze samenwerking zou de volgende maatregelen moeten omvatten:

- a. overleg tussen de bevoegde autoriteiten gericht op het verschaffen en verbeteren van welzijnsvoorzieningen en -diensten, zowel op zee als in de haven;
- b. overeenkomsten inzake het gemeenschappelijk gebruik van middelen en het gezamenlijk voorzien in welzijnsvoorzieningen in grote havens teneinde onnodige doublures van voorzieningen te vermijden;
- c. de organisatie van internationale sportwedstrijden en het aanmoedigen van deelname daaraan door zeevarenden; en
- d. de organisatie van internationale seminars die betrekking hebben op het welzijn van zeevarenden op zee en in de haven.

Leidraad B4.4.2 - Welzijnsvoorzieningen en -diensten in havens

1. Elk Lid zou die welzijnsvoorzieningen en -diensten moeten verschaffen, dan wel erop toezien dat zij worden verschaft, die nodig worden geacht in de daarvoor geschikte havens van het land.
2. De welzijnsvoorzieningen en -diensten zouden moeten worden verschaft in overeenstemming met de nationale omstandigheden en gebruiken door een of meer van de volgende instellingen:
  - a. overheden;
  - b. betrokken organisaties van reders en zeevarenden krachtens collectieve overeenkomsten of andere overeengekomen regelingen; en
  - c. vrijwilligersorganisaties.
3. In de havens zouden de noodzakelijke faciliteiten voor welzijn en recreatie in het leven moeten worden geroepen of ontwikkeld.

5. Wanneer een groot aantal zeevarenden van verschillende nationaliteiten in een bepaalde haven behoefte heeft aan voorzieningen zoals hotels, clubs en sportfaciliteiten, zouden de bevoegde autoriteiten of organisaties van de landen van herkomst van de zeevarenden en van de vlaggenstaten alsmede de betrokken internationale verenigingen, overleg moeten plegen en samenwerken, zowel met elkaar als met de bevoegde autoriteiten en instellingen van het land waarin de betreffende haven is gelegen, teneinde hun middelen te bundelen en onnodige doublures te vermijden.

6. Daar waar er behoefte aan is, zouden hotels of tehuizen voor zeevarenden beschikbaar moeten zijn. Deze hotels of tehuizen zouden voorzieningen moeten bieden die gelijk zijn aan die van goede hotels en waar mogelijk in een goede buurt gelegen zijn, buiten de onmiddellijke omgeving van de haven. Dergelijke hotels of tehuizen moeten naar behoren onder toezicht staan, de tarieven moeten redelijk zijn en, waar nodig en mogelijk, zouden regelingen moeten worden getroffen voor het onderbrengen van de gezinnen van zeevarenden.

7. Deze accommodaties zouden toegankelijk moeten zijn voor alle zeevarenden, ongeacht nationaliteit, ras, huidskleur, geslacht, godsdienst, politieke overtuiging of sociale achtergrond en ongeacht de vlaggenstaat van het schip waarop zij zijn tewerkgesteld, zijn aangesteld of werkzaam zijn. Zonder dit beginsel te schenden kan het in sommige havens nodig zijn verschillende soorten voorzieningen te creëren, die kwalitatief vergelijkbaar zijn, maar zijn aangepast aan de gebruiken en behoeften van verschillende groepen zeevarenden.

8. Er zouden maatregelen moeten worden genomen om te waarborgen dat er, voor zover nodig, naast eventuele vrijwilligers, vakbekwaam personeel met een volledige dagtaak in dienst wordt genomen voor het beheer van de welzijnsvoorzieningen en -diensten.

Opmerkingen bij norm A4.4

In een door de Universiteit van Leiden uitgebracht advies is het volgende over de norm, behorende bij A4.4 opgemerkt:

“Het IAO-Verdrag inzake het welzijn van zeevarenden, IAO 163/1987, met bijbehorende Aanbeveling R173, is niet geratificeerd door Nederland. Het bovengenoemde Verdrag is echter wel – na enige tekstaanpassing – opgenomen in het Verdrag. Nu de op 1 juni 2004 ondertekende “Regeling ten behoeve van Stichting Zeemanswelzijn Nederland” (Stcrt. 4-6-2004, nr. 104) enkel tot 1 januari 2006 gold, verdient het de voorkeur deze regeling opnieuw vast te stellen. Zodoende zou in de naleving Norm A4.4. op eenvoudige wijze kunnen worden voorzien. Gedeeltelijk kunnen bestaande artikelen aan de verdragsbepalingen worden aangepast, te weten art. 26a t/m 26d SW inzake algemene veiligheidscommissies en art. 26e t/m 26h SW inzake veiligheidscommissies aan boord van schepen.”¹¹

In de Memorie van Toelichting op de implementatie van het Verdrag gaf men echter aan het niet nodig te vinden om tot wedervaststelling van deze norm over te gaan. Zo werd opgemerkt in deze toelichting:

“Ten aanzien van welzijn kan het volgende worden opgemerkt. De voorschriften met betrekking tot het welzijn van zeevarenden zijn geregeld in titel 4.4. van het MAV. Nederland voldoet aan de verplichtingen van het MAV. In Nederland is het onderwerp welzijn ten behoeve van ingezetenen geregeld in de Wet maatschappelijke ondersteuning (hierna: Wmo). Deze wet heeft per 1 januari 2007 de Welzijnswet en de Wet voorzieningen gehandicapten vervangen. Invulling van het beleid op het terrein van de maatschappelijke ondersteuning in de zin van deze wet is opgedragen aan het College van Burgemeester en Wethouders van de gemeenten. Daartoe stellen de gemeenteraden plannen op waarin ondermeer is opgenomen wat de gemeentelijke doelstellingen zijn op bepaalde onderdelen van de maatschappelijke ondersteuning en welke resultaten de gemeente in de door het plan bestreken periode wenst te behalen. Individuele voorzieningen en persoonsgebonden budgetten zijn in beginsel niet

---

¹¹ Advies Wetgevingsimplicaties implementatie Maritiem Arbeidsverdrag 2006 16 maart 2007 blz 51.

beschikbaar voor vreemdelingen, tenzij deze in Nederland rechtmatig verblijf houden in de zin van artikel 8, onder a tot en met e en l, van de Vreemdelingenwet. Deze individuele voorzieningen zijn in beginsel niet voor buitenlandse zeelieden (passanten) bedoeld. Blijkens het MAV heeft het verdrag echter niet op zulke individuele voorzieningen betrekking, maar veeleer op openbare welzijns- en recreatieve voorzieningen. In de (grote) Nederlandse havensteden (Rotterdam, Amsterdam, Vlissingen, Delfzijl, Terneuzen) zijn reeds vele decennia zeemanshuizen aanwezig. De daarin aanwezige voorzieningen kunnen als adequaat worden aangemerkt. Tot op heden voldoen de in de praktijk in Nederlandse havens aanwezige welzijnsvoorzieningen voor zeelieden dan ook aan de betreffende bepalingen uit het MAV en behoeven geen aanpassing of uitwerking.”¹²

II.4 Toezicht en Financiering

Leidraad B4.4.3 – Welzijnscommissies

1. Er zouden welzijnscommissies op haven- op regionaal of op nationaal niveau moeten worden ingesteld. Deze zouden onder andere de volgende functies kunnen hebben:
  - a. zich ervan vergewissen of de bestaande welzijnsvoorzieningen voldoen en te bepalen of het nodig is bijkomende voorzieningen te verschaffen of voorzieningen waarvan te weinig gebruik wordt gemaakt, op te heffen; en
  - b. het bijstaan en adviseren van hen die verantwoordelijk zijn voor de verschaffing van welzijnsvoorzieningen en het verzekeren van samenwerking tussen hen.
2. Van de welzijnscommissies zouden vertegenwoordigers vanuit de organisaties van reders en van zeevarenden, de bevoegde autoriteiten en indien van toepassing, vrijwilligersorganisaties en maatschappelijke organisaties deel moeten uitmaken.
3. Waar nodig zouden consuls van zeevarende naties en plaatselijke vertegenwoordigers van buitenlandse welzijnsorganisaties, in overeenstemming met de nationale wet- en

---

¹² MvT 32 534 nr. 3 p 17-18.

regelgeving, moeten worden betrokken bij het werk van de welzijnscommissies in de haven, de regio of op landelijk niveau.

Tot slot is er nog de (niet dwingende) bepaling Leidraad B.4.4.4 over de financiering van welzijnsvoorzieningen. Deze bepaling luidt:

Leidraad B4.4.4 – Financiering van welzijnsvoorzieningen

1. In overeenstemming met de nationale omstandigheden en de praktijk zou de financiële ondersteuning voor welzijnsvoorzieningen in havens beschikbaar moeten worden gesteld vanuit een van de volgende bronnen:
  - a. overheidssubsidies;
  - b. heffingen of andere te betalen leges uit scheepvaartbronnen;
  - c. vrijwillige prestaties van reders, van zeevarenden of van hun organisaties; en
  - d. vrijwillige bijdragen uit andere bronnen.
2. Wanneer belastingen, heffingen en speciale leges worden opgelegd, zouden deze uitsluitend moeten worden gebruikt voor het doel waarvoor zij worden geheven.

Bijzonder Tripartiet Comité

Artikel XIII

1. De Raad van Beheer van het Internationaal Arbeidsbureau zorgt voor permanente toetsing van de werking van dit Verdrag door middel van een door hem ingesteld comité met bijzondere bevoegdheden op het gebied van maritieme arbeidsnormen.

III. Materiële vraag

Aan het begin van het memorandum is de vraag gesteld ter zake de materiële component van de verplichting(en) van de Staat, voortvloeiende uit het Verdrag. Deze vraag luidt:

Heeft de Staat der Nederlanden zijn verplichtingen, voortvloeiende uit (Europese) wet- en regelgeving, geschonden door de situatie ter zake de onvoldoende welzijnsvoorzieningen voor zeevarenden als dusdanig in stand te laten?

Gelet op de hierna te bespreken toetsing van de verdragsbepalingen, luidt het antwoord op deze vraag bevestigend, met dien verstande dat er wordt uitgegaan van de situatie dat er feitelijk inderdaad onvoldoende welzijnsvoorzieningen aan wal zijn voor zeevarenden in de haven van Rotterdam.

Ten eerste verplicht elk Lid dat het Verdrag bekrachtigt, zich ertoe de bepalingen ervan volledig op de in artikel VI Artikelen vervatte wijze ten uitvoer te leggen om het recht op volwaardig werk voor alle zeevarenden te waarborgen.¹³ De Staat heeft het Verdrag bekrachtigt (en geratificeerd). Derhalve verplicht de Staat zich ertoe om de bepalingen uit het Verdrag op de in artikel VI Artikelen vervatte wijze ten uitvoer te leggen.

Voorts geeft artikel VI lid 1 jo. lid 2 Artikelen aan dat de voorschriften en bepalingen van deel A van de Code dwingend van aard zijn. Daarbij verplicht elk Lid zich ertoe de in de voorschriften vervatte rechten en beginselen te eerbiedigen en elk voorschrift te implementeren op de in de overeenkomstige bepalingen van Deel A van de Code genoemde wijze. Bovendien moet het Lid bij de nakoming van zijn verplichtingen de nodige aandacht schenken aan de manier die wordt geboden in Deel B van de Code.

In overeenstemming met artikel VI, tweede lid Artikelen moet elk Lid zijn verantwoordelijkheden ingevolge de voorschriften effectueren op de wijze vermeld in de desbetreffende normen van Deel A van de Code, daarbij naar behoren de desbetreffende leidraden in Deel B van de Code in acht nemend.

---

¹³ Art. 1 lid 1 MAV.

Zo dient de Staat zich mede te houden aan *Voorschrift 4.4.* betreffende de toegang tot welzijnsvoorzieningen aan wal waarin wordt bepaald dat elk Lid er zorg voor draagt dat welzijnsvoorzieningen aan wal, indien aanwezig, gemakkelijk toegankelijk zijn. Elk Lid moet tevens de ontwikkeling van welzijnsvoorzieningen (mede aan wal), zoals in de Code vermeld, in aangewezen havens bevorderen om zeevarenden op schepen die zich in zijn havens bevinden, toegang te verlenen tot geschikte welzijnsvoorzieningen en –diensten.

Voorschrift 4.4 wordt, zoals reeds eerder opgemerkt, uitgewerkt in o.a. de dwingende Norm A4.4. Elk Lid moet, ingevolge deze norm, de ontwikkeling van welzijnsvoorzieningen in daartoe geschikte havens van het land bevorderen en, na overleg met de betrokken organisaties van reders en zeevarenden, vaststellen welke havens als geschikt moeten worden aangemerkt. De haven van Rotterdam is, als de grootste haven in Nederland, in ieder geval aan te merken als een geschikte haven.

Daarnaast dient elk Lid de instelling van welzijnsraden te bevorderen die de welzijnsvoorzieningen en –diensten regelmatig doorlichten om te waarborgen dat deze geschikt blijven gelet op de veranderingen in de behoeften van zeevarenden voortvloeiend uit technische, bedrijfsmatige en andere ontwikkelingen in de scheepvaartsector. Onder welzijnsvoorzieningen vallen ook de recreatieve voorzieningen aan wal. Het uitgangspunt van onvoldoende welzijnsvoorzieningen in ogenschouw nemende, kan worden vastgesteld dat de Staat hierin tekort schiet. Immers, de Staat bevordert de welzijnsvoorzieningen in ieder geval te weinig gelet op het feit dat de welzijnsvoorzieningen aan wal nu onvoldoende zijn.

Overigens kent de gemeente Rotterdam geen beleid of specifieke regels ten aanzien van het implementeren van de welzijnsvoorzieningen en – diensten in de haven van Rotterdam die het Verdrag beoogt te borgen. Kennelijk is de gemeente Rotterdam van mening dat er voor de gemeente geen verplichting bestaat om te zekeren dat er in de haven overeenkomstig het Verdrag geschikte welzijnsvoorzieningen en – diensten aanwezig zijn. De gemeente

Rotterdam kent in het kader van de Wmo evenmin beleid ten aanzien van de welzijnsvoorzieningen en – diensten overeenkomstig het Verdrag. De voorzieningen in de Wmo zijn in beginsel niet voor buitenlandse zeelieden (passanten) bedoeld.

Daarenboven is er aan de (niet dwingende) bepalingen in leidraad B4.4, B4.4.1, B4.4.2 en B4.4.3 onvoldoende aandacht geschonken. Zo zijn er onvoldoende maatregelen getroffen om te garanderen dat voor zeevarenden in aangewezen aanloophavens geschikte welzijnsvoorzieningen en –diensten beschikbaar zijn.¹⁴

Elk Lid zou die welzijnsvoorzieningen en –diensten moeten verschaffen, dan wel erop toezien dat zij worden verschaft, die nodig worden geacht in de daarvoor geschikte havens van het land. Zoals in de reeds aangestipte Memorie van Toelichting besproken, vond men dat de welzijnsvoorzieningen op dat moment voldoende waren. Inmiddels blijkt dat de welzijnsvoorzieningen onvoldoende zijn.

In de haven van Rotterdam zouden de noodzakelijke faciliteiten voor welzijn en recreatie aan wal opnieuw moeten worden gefaciliteerd en/of ontwikkeld. Deze faciliteiten kunnen als volgt worden opgesomd:

- a. vergader- en recreatieruimten al naargelang de behoefte;
- b. sportfaciliteiten en andere voorzieningen in de openlucht, inclusief wedstrijdverband;
- c. scholingsfaciliteiten;
- d. waar toepasselijk voorzieningen voor godsdienstige plechtigheden en voor het verkrijgen van persoonlijke raad.
- e. bij een behoefte van een groot aantal zeevarenden van verschillende nationaliteiten:
  - hotels;

---

¹⁴ Leidraad B4.4.1 lid 1 sub a.

- clubs en
  - sportfaciliteiten
- f. daar waar er behoefte aan is, zouden hotels of tehuizen voor zeevarenden beschikbaar moeten zijn. Deze hotels of tehuizen zouden voorzieningen moeten bieden die gelijk zijn aan die van goede hotels en waar mogelijk in een goede buurt gelegen zijn, buiten de onmiddellijke omgeving van de haven. Dergelijke hotels of tehuizen moeten naar behoren onder toezicht staan, de tarieven moeten redelijk zijn en, waar nodig en mogelijk, zouden regelingen moeten worden getroffen voor het onderbrengen van de gezinnen van zeevarenden.

Deze voorzieningen zouden kenbaar moeten worden gemaakt aan de zeevarenden. Daarnaast zouden er tegen billijke prijzen op ieder redelijk tijdstip passende transportmiddelen beschikbaar moeten zijn om de zeevarenden in staat te stellen vanuit geschikte punten in het havengebied een stad te bereiken.¹⁵

IV. Beantwoording formele vraag

De formele vraag – toegespitst op de beantwoording van de materiële vraag – is, op welke manier kan worden afgedwongen dat de Staat alsnog aan zijn verplichtingen in verband met de (recreatieve) welzijnsvoorzieningen aan wal voldoet.

Om deze vraag te beantwoorden dient eerst een (enigszins verkort) juridisch kader gegeven te worden in de vorm van inleidende beschouwingen.

IV.1 Inleidende beschouwingen

Rechtsgevolgen van een verdrag

Een verdrag creëert rechtsgevolgen op twee niveaus. Ten eerste ontstaan rechtsgevolgen op

---

¹⁵ Leidraad B4.4.5 lid 1 jo. lid 2 MAV.

internationaal vlak: de Staat verbindt zich door de ratificatie tegenover andere partijen om bepaalde verbintenissen op zich te nemen.

Een verdrag heeft, ten tweede, ook interne gevolgen. Het wordt deel van de interne wetgeving, na de goedkeuring in de bevoegde federale of deelstatelijke parlementen, de publicatie en de inwerkingtreding. Het is op dit tweede niveau dat de rechtsfiguur van directe werking zich situeert. Enkel en alleen als het verdrag als verdrag deel uitmaakt van de interne rechtsorde, kan de vraag gesteld worden naar zijn directe werking.

Hierbij kan een onderscheid worden gemaakt tussen een monistisch stelsel en een dualistisch stelsel. In Nederland kennen we het monistisch stelsel. Dit houdt in dat internationaal- en nationaal recht als één geheel worden beschouwd. Na goedkeuring van het verdrag gaat het op zich integraal deel uitmaken van de interne rechtsorde, en kan men er zich, mits met inachtneming van bepaalde voorwaarden, eventueel ook voor de interne rechter op beroepen. In een monistisch stelsel als het onze is het Verdrag dan ook rechtstreeks toepasselijk.

Directe/rechtstreekse werking

Het leerstuk van de directe/rechtstreekse (hierna: "rechtstreekse") werking vindt vooral zijn bestaansreden in de rechtsbescherming van het individuele rechtssubject zelf.

Dat een verdragsbepaling rechtstreekse werking heeft, impliceert dat elk rechtssubject in de nationale rechtsorde een verdragsbepaling kan gebruiken om zijn individuele rechtspositie te verstevigen, ook al heeft de overheid (nog) geen uitvoering aan die verdragsbepaling gegeven. Het individuele rechtssubject beschikt zo over een afdwingingsmechanisme, in de eerste plaats tegenover de overheid, maar eventueel ook tegenover andere particulieren.

Als het duidelijk is dat internationaal recht rechtstreeks toepasselijk is, komt de vraag aan bod of een verdragsbepaling rechtstreekse werking heeft.

Als voorwaarde voor rechtstreekse werking geldt dat de verplichtingen, voortvloeiende uit (bijvoorbeeld) een verdrag *nauwkeurig, duidelijk* en *onvoorwaardelijk* zijn en geen aanvullende maatregelen vereisen, op nationaal noch op Europees niveau. In het arrest Becker (arrest van 19 januari 1982), heeft het Hof van Justitie de rechtstreekse werking van de hand gewezen, omdat de landen voor de tenuitvoerlegging van die betrokken bepaling (arrest van 12 december 1990, Kaefer en Procacci) beschikten over manoeuvreerruimte, hoe miniem deze ook moge zijn.¹⁶

Er zijn voorts twee vormen van rechtstreekse werking, namelijk de verticale en de horizontale. De verticale rechtstreekse werking komt aan bod in de betrekkingen tussen particulieren en het land. Zij houdt in dat particulieren zich ten overstaan van het land op een Europese rechtsregel kunnen beroepen. De horizontale werking behoeft – gezien de irrelevantie ter zake de casus – geen nadere uitwerking.

Nationaal recht

De Nederlandse Grondwet bevat al geruime tijd bepalingen die het mogelijk maken dat de rechter, naast de geldende wetten, ook verdragsrecht in zijn oordeel betreft. Art. 93 Grondwet schrijft voor dat bepalingen van verdragen en van volkenrechtelijke organisaties die naar haar inhoud een ieder kunnen verbinden, verbindende kracht hebben nadat zij bekend zijn gemaakt.¹⁷

---

¹⁶ Hier komt de Hoge Raad enigszins op terug in het ‘SGP arrest’, *HR 9 april 2010, ECLI:NL:HR:2010:BK4549, NJ 2010/388*.

¹⁷ Artikel 94 GW bepaalt dat binnen het Koninkrijk geldende wettelijke voorschriften geen toepassing vinden indien deze toepassing niet verenigbaar is met ‘een ieder verbindende bepalingen’ van verdragen. Op deze wijze maakt artikel 94 Gw duidelijk dat het mogelijk is om bij de rechter een beroep te doen op een bepaling van internationaal recht, althans als deze als zelfstandige rechtsnorm kan functioneren, met het argument dat nationale regelgeving de doorwerking hiervan niet goed regelt.

Het begrip ‘bepalingen van verdragen (...) die naar haar inhoud een ieder kunnen verbinden’ wordt door de Hoge Raad uitgelegd als volgt:

*“De vraag in hoeverre een verdragsbepaling rechtstreekse werking toekomt in de zin van de art. 93 en 94 Gw, dient te worden beantwoord door uitleg daarvan. Die uitleg moet plaatsvinden aan de hand van de maatstaven van de art. 31–33 van het Verdrag van Wenen inzake het verdragenrecht van 23 mei 1969 (Trb. 1972, 51, en 1985, 79). (...) Indien noch uit de tekst, noch uit de totstandkomingsgeschiedenis volgt dat geen rechtstreekse werking van de verdragsbepaling is beoogd, is de inhoud van die bepaling beslissend. Het gaat erom of deze onvoorwaardelijk en voldoende nauwkeurig is om in de nationale rechtsorde zonder meer als objectief recht te worden toegepast (vgl. HR 1 april 2011, ECLI:NL:HR:2011:BP3044, NJ 2011/354 (...)). Indien het op grond van een verdragsbepaling in de nationale rechtsorde te bewerkstelligen resultaat onvoorwaardelijk is en voldoende nauwkeurig is omschreven, belet de enkele omstandigheid dat de wetgever of de overheid keuze- of beleidsvrijheid toekomt wat betreft de te nemen maatregelen ter verwezenlijking van dat resultaat, niet dat de bepaling rechtstreekse werking heeft. Of van die werking sprake is, hangt af van het antwoord op de vraag of de bepaling in de context waarin zij wordt ingeroepen, als objectief recht kan functioneren. Anders dan de Staat betoogt, betekent het enkele bestaan van keuze- of beleidsvrijheid dus niet dat geen sprake kan zijn van rechtstreekse werking. (Vgl. HR 9 april 2010, ECLI:NL:HR:2010:BK4549, NJ 2010/388 (SGP))”.*¹⁸

De advocaat-generaal P. Vlas merkte over deze maatstaf het volgende op¹⁹:

“Nieuw is dat de Hoge Raad heeft overwogen dat de rechtstreekse werking van een verdragsbepaling afhangt van de vraag of ‘de bepaling in de context waarin zij wordt ingeroepen, als objectief recht kan functioneren’. De Hoge Raad lijkt daarmee een

---

¹⁸ Hoge Raad 10 oktober 2014, ECLI:NL:HR:2014:2928, NJ 2015/12 met noot E.A. Alkema (rov. 3.5.1 – 3.5.3). De beslissing is herhaald in Hoge Raad 19 juli 2019, ECLI:NL:HR:2019:1223 (Srebrenica), rov. 3.7.2.

¹⁹ Conclusie A–G Vlas, ECLI:NL:PHR:2019:522, alinea 2.7.

contextuele (of relatieve) benadering van rechtstreekse werking van verdragsbepalingen te aanvaarden. Gevolg daarvan is dat een verdragsbepaling, afhankelijk van de context waarin deze wordt ingeroepen, in het ene geval wél en in het ander geval geen rechtstreekse werking heeft en voorts dat de beoordeling van de rechtstreekse werking van een verdragsbepaling en de toetsing aan die bepaling meer in elkaar zullen overlopen.”

IV. 2 Ontvankelijkheid

Art. 3:305a lid 1 BW bepaalt dat een stichting of vereniging met volledige rechtsbevoegdheid een rechtsvordering kan instellen die strekt tot bescherming van gelijksoortige belangen van andere personen, voor zover zij deze belangen ingevolge haar statuten behartigt en deze belangen voldoende zijn gewaarborgd.

Het collectief actierecht van artikel 3:305a BW biedt de mogelijkheid om op een efficiënte en effectieve manier rechtsbescherming te bieden tegen de aantasting van de belangen die grote groepen burgers gezamenlijk raken. Argumenten voor de invoering van een algemene regeling voor een collectieve actie (die per 1 juli 1994 in werking is getreden) waren onder andere *“de omstandigheid dat belangenorganisaties in rechte kunnen optreden in aangelegenheden waar per individu geringe, maar in hun totaliteit aanzienlijke belangen in het spel zijn die, indien het initiatief aan het individu zelf wordt overgelaten, niet of onvoldoende worden beschermd; de omstandigheid dat voor belangenorganisaties de drempels in de toegang tot de rechter minder hoog zijn en dat van het collectief actierecht een belangrijke preventieve werking kan uitgaan.”*²⁰

De voorwaarde uit de laatste zin van art. 3:305a lid 1 BW is tweeledig: de te behartigen doelstelling moet in de statuten zijn geformuleerd en er moeten activiteiten op het desbetreffende gebied zijn ontplooid. De enkele doelomschrijving is in principe niet voldoende (HR 27 juni 1986, NJ 1987/743 (Nieuwe Meer)). Bijkomende omstandigheden echter, zoals bijvoorbeeld het feit dat bepaalde belangen zich niet lenen voor bescherming

---

²⁰ TK 1991–1992, 22486, nr. 3, p. 2.

via individuele acties (HR 18 december 1992, NJ 1994/139 (Kuunders/Natuur en Milieu) en HR 2 april 1993, NJ 1993/573 (Producenten en Importeurs van beeld- en geluidsdragers/Snelleman) kunnen reden zijn de enkele doelomschrijving toch voldoende te achten.

Om te voldoen aan dit vereiste dient de 305a-organisatie (a) ook feitelijk de belangen van de belanghebbenden te behartigen, (b) zoals zij zich volgens de statutaire doelomschrijving ten doel heeft gesteld. Daarvan is veelal sprake.²¹

In de wetsgeschiedenis merkt de Minister echter op²²:

"Tevens wil ik het misverstand wegnemen dat voor de ontvankelijkheid thans niet vereist is dat belangenbehartiging in de statuten moet zijn opgenomen. Een belangenorganisatie kan ingevolge artikel 3:305a lid 1 BW alleen ter bescherming van een bepaald belang een rechtsvordering instellen indien dit in overeenstemming is met de doelstelling van deze organisatie. Uit de statuten dient derhalve te blijken welke belangen een organisatie beoogt te behartigen, en alleen voor die belangen kan zij in rechte opkomen. Men kan dit zien als een voortvloeisel van de zogenaamde ultra vires-leer; een rechtspersoon kan slechts handelingen verrichten die binnen het doel liggen waarvoor hij in het leven is geroepen"

De rechtspraak is in dit kader diffuus. Wij durven derhalve niet met zekerheid te stellen dat de statuten van de Stichting momenteel afdoende zijn om ontvankelijk te worden verklaard bij het instellen van een rechtsvordering.²³

Een aanpassing van de statuten c.q. de doelomschrijving – voor het starten van een eventuele procedure – is mogelijkterwijs gewenst. Een doelomschrijving waarin

---

²¹ Uit Kamerstukken II, 1991–1992, 22 486, nr. 3 (MvT), p. 20–21, blijkt dat uit activiteiten voor of na de oprichting moet blijken dat de vlag ook daadwerkelijk de lading dekt. Uit de jurisprudentie blijkt dat vrij snel geoordeeld wordt dat een belangenorganisatie zich ten doel stelt de gelijksoortige belangen zoals geïdentificeerd in de doelomschrijving zowel formeel als materieel te behartigen.

²² Kamerstukken II, 33126, nr. 7.

²³ Art. 2.1 Statuten.

ondubbelzinnig de belangenbehartiging van zeevarenden wordt opgenomen, alsmede de toevoeging “het voeren van onderhandelingen” en “het voeren van procedures” lijken ons geen overbodige toevoegingen.²⁴

Op grond van artikel 3:305a lid 2, laatste volzin, BW is een rechtspersoon zoals bedoeld in lid 1 niet-ontvankelijk, indien met de rechtsvordering de belangen van de personen ten behoeve van wie de rechtsvordering is ingesteld, onvoldoende gewaarborgd zijn. Deze zin is op 1 juli 2013 aan artikel 3:305a lid 2 BW toegevoegd en is ingegeven door de sterke opkomst van claimstichtingen. De wetgever heeft in die opkomst (in de wetsgeschiedenis wordt ook gesproken over “wildgroei”) redenen gezien om strengere toegangseisen te stellen. Deze bepaling biedt de rechter een handvat om kritisch te oordelen over de ontvankelijkheid in een collectieve actie indien hij twijfelt aan de motieven voor het instellen van deze actie, en voorkomt daarmee dat claimstichtingen het collectief actierecht gebruiken om hun eigen commercieel gedreven motieven na te streven, aldus de wetsgeschiedenis.²⁵

Of de belangen voldoende gewaarborgd worden, dient aan de hand van de concrete omstandigheden van het geval te worden beoordeeld. Daarbij moeten, aldus de memorie van toelichting, in geval van betwisting twee centrale vragen beantwoord worden, te weten (1) in hoeverre de betrokkenen uiteindelijk baat hebben bij de collectieve actie indien het gevorderde wordt toegewezen, en (2) in hoeverre erop vertrouwd mag worden dat de eisende organisatie over voldoende kennis en vaardigheden beschikt om de procedure te voeren. De memorie van toelichting noemt de volgende factoren die hierbij in algemene zin een rol kunnen spelen: *“Acht kan bijvoorbeeld worden geslagen op de overige werkzaamheden die de organisatie heeft verricht om zich voor de belangen van benadeelden in te zetten of op de vraag of de organisatie in het verleden ook daadwerkelijk in staat is gebleken de eigen doestellingen te realiseren. Een aanwijzing kan voorts zijn het aantal*

---

²⁴ Wellicht dat deze toevoegingen ten overvloede worden gewijzigd/toegevoegd. Echter, een wijziging ten tijde van een aanhangige procedure biedt geen soelaas. Zie: Rechtbank Amsterdam 25 april 2018, ECLI:NL:RBAMS:2018:2693.

²⁵ TK 2011–2012, 33 126, nr. 3, p. 5, 12.

benadeelden dat aangesloten is bij of lid is van de organisatie en de vraag in hoeverre benadeelden zelf de collectieve actie ondersteunen. Ook kan een aanwijzing zijn of de organisatie ter zake van de gebeurtenis waardoor velen gedupeerd zijn niet alleen voor de veroorzaker(s), maar bijvoorbeeld ook voor de overheid als gesprekspartner is opgetreden. Het optreden als spreekbuis in de media kan ook een aanwijzing zijn.”²⁶

Met betrekking tot de factor van de kennis en vaardigheden van de eisende organisatie heeft de wetgever onder meer toegelicht dat acht kan worden geslagen op de feitelijke werkzaamheden die de organisatie heeft verricht om zich voor de belangen van de benadeelden in te zetten. Met betrekking tot het aantal benadeelden dat aangesloten is bij of lid is van de organisatie (oftewel: het hebben van een voldoende achterban) is opgemerkt dat dit geen formeel of doorslaggevend vereiste is: *”Het aantal benadeelden dat aangesloten is bij de organisatie is inderdaad een belangrijke aanwijzing dat aan dit criterium is voldaan. Het is echter geen formeel vereist omdat dit niet altijd doorslaggevend moet zijn. Niet ondenkbaar is immers dat een claimstichting die het collectief actierecht gebruikt voor louter eigen commerciële doelstellingen door agressieve werving in staat is geweest een aanzienlijke achterban te verwerven. Andersom is het ook niet zo dat een organisatie met een bij de kring van belanghebbenden geringe achterban daardoor per definitie niet aan dit criterium kan voldoen.”²⁷*

Voorts zijn de belangen van de personen tot bescherming van wier belangen de rechtsvordering strekt, voldoende gewaarborgd, wanneer de rechtspersoon als bedoeld in lid 1, voldoende representatief is, gelet op de achterban en de omvang van de vertegenwoordigde vorderingen en beschikt over :²⁸

---

²⁶ TK 2011–2012, 33 126, nr. 3, p. 12–13.

²⁷ EK 2012–2013, 33 126, C, p. 3.

²⁸ In casu zijn deze vereisten bij het opstellen van deze notitie (nog) niet getoetst.

- a. een toezichthoudend orgaan, tenzij uitvoering is gegeven aan artikel 9a, lid 1, van Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek;
- b. passende en doeltreffende mechanismen voor de deelname aan of vertegenwoordiging bij de besluitvorming van de personen tot bescherming van wier belangen de rechtsvordering strekt;
- c. voldoende middelen om de kosten voor het instellen van een rechtsvordering te dragen, waarbij de zeggenschap over de rechtsvordering in voldoende mate bij de rechtspersoon ligt;
- d. een algemeen toegankelijke internetpagina, waarop de volgende informatie beschikbaar is:
  - 1°. de statuten van de rechtspersoon;
  - 2°. de bestuursstructuur van de rechtspersoon;
  - 3°. de laatst vastgestelde jaarlijkse verantwoording op hoofdlijnen van het toezichthoudend orgaan over het door haar uitgevoerde toezicht;
  - 4°. het laatst vastgestelde bestuursverslag;
  - 5°. de bezoldiging van bestuurders en de leden van het toezichthoudend orgaan;
  - 6°. de doelstellingen en werkwijzen van de rechtspersoon;
  - 7°. een overzicht van de stand van zaken in lopende procedures;
  - 8°. indien een bijdrage wordt gevraagd van de personen tot bescherming van wier belangen de rechtsvordering strekt: inzicht in de berekening van deze bijdrage;
  - 9°. een overzicht van de wijze waarop personen tot bescherming van wier belangen de rechtsvordering strekt zich kunnen aansluiten bij de rechtspersoon en de wijze waarop zij deze aansluiting kunnen beëindigen;

- e. voldoende ervaring en deskundigheid ten aanzien van het instellen en voeren van de rechtsvordering.

Lid3: de stichting is slechts ontvankelijk indien:

- a. de bestuurders betrokken bij de oprichting van de rechtspersoon, en hun opvolgers, geen rechtstreeks of middellijk winstoogmerk hebben, dat via de rechtspersoon wordt gerealiseerd;
- b. de rechtsvordering een voldoende nauwe band met de Nederlandse rechtssfeer heeft. Van een voldoende nauwe band met de Nederlandse rechtssfeer is sprake, wanneer:
  - 1°. de rechtspersoon genoegzaam aannemelijk maakt dat het merendeel van de personen tot bescherming van wier belangen de rechtsvordering strekt, zijn gewone verblijfplaats in Nederland heeft; of
  - 2°. degene tegen wie de rechtsvordering zich richt, woonplaats in Nederland heeft en bijkomende omstandigheden wijzen op voldoende verbondenheid met de Nederlandse rechtssfeer; of
  - 3°. de gebeurtenis of de gebeurtenissen waarop de rechtsvordering betrekking heeft, in Nederland heeft of hebben plaatsgevonden;
- c. de rechtspersoon in de gegeven omstandigheden voldoende heeft getracht het gevorderde door het voeren van overleg met de verweerder te bereiken. Een termijn van twee weken na de ontvangst door de verweerder van een verzoek tot overleg onder vermelding van het gevorderde, is daarvoor in elk geval voldoende.

Om ontvankelijk te worden verklaard dient eerst aan bovengenoemde eisen voldaan te zijn. Daarnaast vraag ik in het bijzonder aandacht voor art. 3:305a lid 3 sub c. Immers, alvorens er kan worden overgegaan tot een eventuele procedure dient er overleg gevoerd te worden tussen partijen.

IV. Conclusie

Als uitgangspunt in het onderzoek geldt dat er zich in de Rotterdamse haven thans onvoldoende geschikte welzijnsvoorzieningen zijn. De vraag is of dit in strijd is met het Maritiem arbeidsverdrag, 2006, Genève, 23-02-2006 en of de Stichting Welzijn Zeevarenden hier (in rechte) tegen kan optreden.

Ten eerste kan worden geconcludeerd dat de Staat de situatie van onvoldoende welzijnsvoorzieningen in de haven van Rotterdam in stand laat. Hierdoor is er sprake van strijd met diverse bepalingen uit het Verdrag. Deze bepalingen zijn in het memorandum uiteengezet en getoetst. De (geschonden) verplichtingen staan in Voorschrift 4.4 dat als doel heeft te waarborgen dat de zeevarenden die aan boord van een schip werken (gemakkelijk) toegang hebben tot welzijnsvoorzieningen en -diensten aan de wal ten behoeve van hun gezondheid en welzijn. Centraal staat het welzijn van de zeevarenden. In de kern moet de Staat de ontwikkeling van welzijnsvoorzieningen in de haven van Rotterdam bevorderen om de zeevarenden op schepen die zich in de haven bevinden toegang te verlenen tot geschikte welzijnsvoorzieningen en -diensten. De Staat moet de instelling van welzijnsraden bevorderen die de aanwezige welzijnsvoorzieningen regelmatig doorlichten om te waarborgen dat deze geschikt blijven gelet op de veranderingen in de behoeften van zeevarenden voortvloeiend uit technische, bedrijfsmatige en andere ontwikkelingen in de scheepvaartsector.

Overigens kent de gemeente Rotterdam geen beleid of specifieke regels ten aanzien van het implementeren van de welzijnsvoorzieningen en -diensten in de haven van Rotterdam die het Verdrag beoogt te borgen. Kennelijk is de gemeente Rotterdam van mening dat er voor de gemeente geen verplichting bestaat om te zekeren dat er in de haven overeenkomstig het Verdrag geschikte welzijnsvoorzieningen en -diensten aanwezig zijn. De gemeente Rotterdam kent in het kader van de Wmo evenmin beleid ten aanzien van de

welzijnsvoorzieningen en – diensten overeenkomstig het Verdrag. De voorzieningen in de Wmo zijn in beginsel niet voor buitenlandse zeelieden (passanten) bedoeld.

Ten tweede komt de Stichting in beginsel een beroep toe op de bepalingen uit het Verdrag. Er dient nog nader getoetst te worden aan de formele vereisten, zoals in het memorandum uiteengezet. Voldoet de Stichting aan de formele vereisten, dan is – indien overleg met de betrokken partij(en) vruchteloos blijkt – de gang naar de rechter mogelijk.

Zoals uiteengezet vond de Staat indertijd –2010–2011– dat de welzijnsvoorzieningen in de grote havens van Nederland op dat moment voldoende waren. Inmiddels blijkt dat de welzijnsvoorzieningen onvoldoende zijn. Het is belangrijk dat de Staat dit weet. De Staat kan geen maatregelen –die het Verdrag eist– treffen als hij daarvan geen kennis heeft. Het kan de Staat natuurlijk wel aangerekend worden dat hij die kennis niet heeft. Het is immers de Staat die in strijd met het Verdrag geen welzijnsraad heeft ingesteld om de toestand van de welzijnsvoorzieningen te monitoren en zo nodig de welzijnsvoorzieningen te verschaffen.

Volgens de verdragsverplichting moet althans behoort de Staat dit te weten.